

Kandidatuppsats i Offentlig Förvaltning [VT14]

Förvaltningshögskolan, Göteborgs Universitet

Hanna Estmalm

Tua Lennartsson

Handledare: Stig Montin

Examinator: Ylva Norén Bretzer

Ökad integration på landsbygden, en satsning - två vinnare?

- en studie om programteori i praktiken

Sammanfattning

Segregationen i Sveriges större städer och den negativa befolkningstillväxten på den svenska landsbygden är två problemområden som diskuteras i vår uppsats. Landsbygdsnätverkets Integrationsgrupp har under åren 2007-2013 arbetat aktivt för att sammanföra problemen genom ett flertal *informationssatsningar* som med ökad *kunskap* ska leda fram till en gemensam lösning. Genom en rekonstruerad *programteori* med stöd av verksamhetslogik har programmets olika delar granskats för att undersöka huruvida gruppens förväntade *effekter* har uppnåtts eller inte. För att möjliggöra en så bred bild som möjligt av de genomförda satsningarna utgår uppsatsen från olika perspektiv, både interna och externa. Aspekter som har uppkommit under studien är vikten av *samverkan* mellan centrala aktörer för att uppnå en lyckad *integration* i hela Sverige. En annan aspekt som framkommit i studien är vikten av att arbeta tillsammans med och inte för målgruppen, vilket har varit en avgörande framgångsfaktor för att nå lyckade resultat.

Nyckelord: *integration, information, samverkan, kunskap, effekter, programteori.*

Förord

Vi vill tacka alla som har hjälpt till och svarat på våra frågor eller på annat sätt bidragit med användbar information för att göra vår uppsats användbar och trovärdig. Vi riktar också ett tack till familj och till Anna Jonson Sahlberg på Miljöbron för hjälp med korrekturläsning samt ett tack till vår handledare Stig Montin för goda inputs.

Vi vill rikta ett stort tack till Dina Chebbo på Arabiska Bokstavscentret och Dilshad Hasttyar på Internationella Sköna Konster, för att ni tagit er tid till att svara på våra frågor och även kommit med egna givande reflektioner. Slutligen vill vi också särskilt tacka alla medlemmar i båda nämnda föreningar för att ni med stor glädje bidragit med viktiga tankar och åsikter som varit till stor nytta för vår uppsats.

Tack!

Hanna Estmalm

Tua Lennartsson

Innehållsförteckning

1. Inledning	2
2. Litteraturgenomgång.....	4
3. Syfte och avgränsning.....	7
4. Frågeställning	7
5. Teoretisk referensram	7
6. Metod.....	10
6.1 Urval.....	10
6.2 Insamling av data.....	11
7. Landsbygdsnätverkets Integrationsgrupp	13
8. Resultatredovisning	14
8.1 Bakomliggande samhällsproblem.....	14
8.2 Är problemet enkelt, komplicerat eller komplext?.....	15
8.3 Effektkedja.....	15
8.4 Antaganden om målgrupperna.....	16
8.5 Externa effekter	17
8.6 Förutsättningar	17
8.7 Processer/aktiviteter.....	18
8.8 Motivering till utvalda prestationer	19
8.9 Effekter.....	19
8.10 Prestationer - målgrupp personer med utländsk bakgrund.....	20
8.11 Effekter - målgrupp personer med utländsk bakgrund.....	22
8.12 Prestationer - målgrupp aktörer som arbetar med utrikesfödda, integration och landsbygd...24	
8.13 Effekter - målgrupp aktörer som arbetar med utrikesfödda, integration och landsbygd	25
9. Slutdiskussion	27
Referenser.....	32
Bilaga 1. Enkät som skickades ut till arbetsgruppens medlemmar.....	
Bilaga 2. Enkät till deltagare vid utbildningstillfällen	
Bilaga 3. Frågor till deltagarna, mångkulturella föreningar	

“Varför skulle man gå ut i skog och mark? Där finns ju bara ormar, spindlar och vargar. Kallt och blåsigt är det också och man måste ta på sig fula kläder!” (Moshtat 2008:8)

”Tårarna rinner ner för kinderna på en kvinnlig agronom från Irak vid ett besök på en gammal gård.

- Det är första gången under mina tio år i Sverige som jag känner mig hemma. Här luktar det som hemma i Irak.” (Melin m.fl. 2010:37).

”Jag hinner inte resa utomlands på semester eftersom lantbruket tar all tid i anspråk både för mig och min fru, istället möter vi en del av världen genom att anställa människor från andra länder.” (Melin m.fl. 2010:37).

1. Inledning

Svenskar med utländsk bakgrund har ofta en negativ syn på landsbygden genom sina tidigare erfarenheter av den i sina respektive hemländer (Moshtat 2008:19). Vid deras tankar på landsbygden uppkommer ofta att landsbygden är fattig, farlig och underutvecklad, utan möjligheter eller framtidsutsikter. Problemet för många landsbygdskommuner är att unga flyttar därifrån för att studera på större ort och sedan inte flyttar tillbaka, vilket leder till en negativ demografisk utveckling. Att människor med utländsk bakgrund flyttar till landsbygden är en chans för denna att trygga befolkningstillväxten samtidigt som det ger invandrare en större chans att integreras i det svenska samhället jämfört med i större städer. Det finns flera orsaker till att integrationen ofta är bättre på landsbygden. En av dessa är att de flesta som är bosatta på landsbygden har jobb. Även turismens starka framväxt på många mindre orter nära kusten, kan generera en ökad attraktionskraft för människor med annat etniskt ursprung att flytta dit och få jobb alternativt starta egna verksamheter på orten (Bjerke 2013:5). De flesta invånarna med invandrarbakgrund bor i dagsläget i Sveriges största orter inom segregerade områden, och får på så vis en sämre chans att tillhöra det svenska samhället och lära sig det svenska språket när deras möjligheter att interagera med infödda svenskar är bristfälliga eller helt obefintliga (SOU 2008:56:32). Segregeringen har en negativ inverkan på integrationen i hela landet. En viktig skillnad mellan mindre orter/landsbygd och de större orterna är att det inom de senare ofta existerar stora bostadsområden på en mindre yta där invandrare ofta bosätter sig. Det existerar sällan på mindre orter vilket gör att invandrare

“sprider ut sig” inom orten och på så vis får en chans till ökad integration genom kontakt och nätverkande med andra svenskar, vilket ger dem en chans att utveckla sina kunskaper i det svenska språket (Bjerke 2013:32).

Integration på landsbygden är dock inte så enkelt som det kan låta. Det handlar inte bara om att informera om vilka möjligheter som finns utanför de större städerna, utan det finns ett flertal problem som behöver lösas för att uppnå en lyckad integration. Flera studier som har gjorts angående landsbygden har visat på att det där, vid en jämförelse med storstadsområdena, finns en ökad tendens till negativa attityder kring invandring (Laurin 2012:19). Skillnaden i attityderna framkommer tydligt i det aktuella EU-valet, vid granskning av antalet sympatisörer för Sverigedemokraterna. I storstadsområdena Stockholm och Göteborg var partisympatin för dessa 5,3 procent respektive 7,8 procent samtidigt som siffran i två landsbygdskommuner; Färgelanda och Sölvesborg, istället var 20,7 procent respektive 19 procent (Valmyndigheten). En viktig del av integrationsarbetet blir därför att informera och arbeta för att de som är bosatta på landsbygden ska ompröva sina attityder och bli mer positiva till denna typ av arbete och förändringar (Laurin 2012:19).

Vad menas med integration?

Integration betyder enligt Nationalencyklopedin; “*en process som leder till att skilda enheter förenas*” (Nationalencyklopedins hemsida). Viktigt blir därför att i integrationsarbete fokusera på alla målgrupper/partier som berörs. Som nämns i Laurins rapport (2012) ovan, är det viktigt att satsa på andra berörda partier och inte endast på den direkta målgruppen.

Vad menas med landsbygd?

Viktigt är också att definiera vad som menas med begreppet landsbygd då det finns olika uppfattningar om vad det innebär. I Jordbruksverkets rapport “Allt om att bo, leva och vara på landsbygden” definieras detta genom att Sverige delas in i fyra olika regionområden:

Storstadsområden: kommuner som endast finns i storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö.

Stadsområden: kommuner med en befolkning på minst 30 000 och/eller där den största tätorten har minst 25 000 invånare.

Landsbygd: kommuner som inte ingår i de två tidigare nämnda klassificeringarna (storstadsområden och stadsområden) och med en befolkningstäthet på minst fem invånare per km².

Gles Landsbygd: kommuner som inte ingår i de tre övriga klassificeringarna och som har en befolkningstäthet som understiger fem invånare per km².

De två sistnämnda regionstyperna räknas som landsbygd, vilket innebär att 34 procent av Sveriges befolkning, enligt definitionen, bor på landsbygden (Bjerke 2013:70f). Hädanefter kommer de två enbart att benämnas som landsbygd i uppsatsen.

Sverige står, som tidigare nämnts, inför demografiska förändringar med en åldrande befolkning och urbanisering. Främst landsbygden hotas av detta faktum och risken är att det inom en snar framtid kommer att leda till brist på arbetsför befolkning inom dessa områden (SOU 2008:56:10). Svenskar med annan etnisk bakgrund som önskar starta upp en verksamhet på landsbygden har ofta svårt att göra det, mycket på grund av problem med det praktiska som att få lån och kunna få ta del av andra ekonomiska stödinsatser som ges. Problemen uppkommer ofta på grund av bristande kunskap i hur det svenska systemet fungerar som exempelvis vart och till vem individen ska vända sig för att få hjälp och stöd. Även brister i det svenska språket kan hindra svenskar med utländsk bakgrund från att söka den ekonomiska hjälp samt de stödinsatser som finns tillgängliga (Landsbygdsnätverkets hemsida). System och samarbeten måste därför utvecklas som ett verktyg för att förbättra integrationen på landsbygden. Det är av stor vikt att informera svenskar med utländsk bakgrund om vilka möjligheter som finns utanför storstäderna. På samma vis måste också aktörer på landsbygden informeras om de resurser som finns i de större städerna. Genom att sammanföra invandrare och landsbygd i en gemensam satsning kan den både gynna integrationen i sig och möta det resursbehov som finns och ständigt ökar på mindre orter. Men hur skapas matchningen? När det gäller integrationsarbete på landsbygden, vilka satsningar har gjorts och vilka blir effekterna?

2. Litteraturgenomgång

I Jordbruksverkets studie "Allt om att bo, leva och vara på landsbygden" konstateras det att segregationen är mindre på den svenska landsbygden än i de större städerna. Myndigheten har i rapporten publicerat en lista med de mest segregerade kommunerna i Sverige och ingen av dem hör till landsbygdsområdena. Vid diskussioner om en ökande segregation är det ofta i kombination med Sveriges tre största städer; Stockholm, Göteborg samt Malmö. Listan bör dock tolkas med en viss försiktighet eftersom det trots statistiken, fortfarande finns problem gällande integration på landsbygden (Bjerke 2013:32). Trots att inflyttningen till landsbygden

ökar är det i nuläget endast cirka en av femtio jordbruksföretagare som är av utländsk härkomst och i hela jordbrukssektorn är det ungefär var tjugonde person som har utländsk bakgrund (Jordbruksverkets hemsida). Om integration och landsbygd finns mycket dokumenterat och stora satsningar har gjorts i bland annat Kanada. I artikeln ”*Immigrants in the hinterlands*” skriven av André Bernard (2008) finns statistik som visar hur den ekonomiska integrationen både är bättre och går snabbare på landsbygden än i storstadsområden i Kanada. Undersökningen visar att det finns en inkomstskillnad för invandrare beroende på var i landet de väljer att bosätta sig (Bernard 2008:13). Cirka 75 % av invandrarna i Kanada är bosatta i landets tre största städer och det är färre än en av fyrtio som är bosatta i antingen mindre städer eller i städer på glesbygden med en befolkningmängd på max 15 000 invånare (Bernard 2008:6). Något som skiljer immigranterna boende i de mindre städerna från dem i storstäderna, är främst deras nationalitet (Bernard 2008:7).

Artikelförfattaren visar på hur inkomstskillnaderna ser ut – och det visar sig att de som är bosatta i storstadsområden har den lägsta medianlönen vid en jämförelse med andra områden inom landet och det är även där som inkomstskillnaderna mellan invandrare och den inhemska befolkningen är som störst. Det framgår även att det i de mindre städerna sker en snabbare minskning av inkomstskillnaderna än i storstäderna. Det är ett faktum som gäller för alla typer av invandrare oavsett språkkunskap, nationalitet eller utbildningsgrad (Bernard 2008:7ff). En av de aspekter som diskuteras angående den förbättrade ekonomiska integrationen är det faktum att invandrare på landsbygden, oavsett utbildningsgrad, har lättare att lära sig det nya språket eftersom de där träffar, kommunicerar och nätverkar med fler infödda då antalet invandrare är färre inom dessa områden (Bernard 2008:11). Det här är även något som har visat sig i Sverige då det, som tidigare nämnts, är lättare att bli integrerad på landsbygden samt att få jobb och en chans att träffa fler infödda svenskar.

Organisationen Miklo har på uppdrag av Jordbruksverket genomfört en kartläggning av i vilken mån individer boende i miljonprogramsområden skulle kunna tänka sig att flytta till landsbygden. Utrikesföddas, samt deras barns, koppling och kontakt med landsbygden är vanligtvis mindre än för infödda svenskar. De har i mindre utsträckning haft exempelvis släktingar bosatta på mindre orter med möjlighet till att besöka dem. Att personer med utländsk bakgrund får möjlighet att besöka en landsbygdskommun och på så vis öka sin kunskap är därför av stor vikt för viljan flytta dit. Miklos studie visade dock att nästan 80 procent av de tillfrågade i åldersspannet 25-45 år ändå kunde tänka sig att bo på landsbygden (Miklo 2001:9). Många av dem som bor inom miljonprogrammen har en kompetens som är

större än vad deras nuvarande sysselsättning kräver på grund av den stora konkurrensen om arbetstillfällen som förekommer i dessa områden. Även diskriminering kan påverka möjligheterna till sysselsättning (Miklo 2001:5). Att fler invånare får arbete är en del av Sveriges samhällsekonomiska intresse, där en ökning av sysselsättning får anses vara målet (Miklo 2001:15f).

En annan aspekt som tros locka människor till att bosätta sig i landsbygdskommuner är att föreningsliv i förhållande till befolkningens mängd är vanligare (Elmqvist 2013:9). Ett större och mer aktivt föreningsliv leder troligtvis till ett ökat nätverkande, social kontakt samt ökade kunskaper kring det svenska systemet (Borevi 2004:49:31f). Miklos undersökning har visat på att många av de boende inom miljonprogrammen är intresserade av att flytta till landsbygden men att det finns andra aspekter som hindrar dem från att göra det, exempelvis fördomar om landsbygden samt bristande erfarenheter av livet där från sina hemländer. En aspekt som ofta uppkommer, berör det ekonomiska perspektivet då ett flertal tror att det finns svårigheter gällande att ha en god ekonomi och få ett arbete med karriärmöjligheter som boende på landsbygden. Miklo menar i rapporten (2001) att personer med utländsk bakgrund kan ha större möjligheter till ett arbete, om de söker sig till en kommun som efterfrågar just deras kompetens. Ett gemensamt hinder som uppstår blir att personer med rätt kompetens inte vet vart på landsbygden som möjligheterna finns samtidigt som landsbygden inte vet vart den efterfrågade kompetensen finns (Miklo 2001:5). År 2008 publicerades en statlig offentlig utredning angående mångfald som möjlighet och möjliga åtgärder för en ökad integration på landsbygden. Utredningen presenterade problem som finns, dvs. bland annat att andelen människor med invandrarbakgrund som bosätter sig och arbetar på den svenska landsbygden statistiskt sett är låg. År 2006 var exempelvis endast 1,4 procent av de som var aktiva inom de gröna näringarna (skogsbruk, jordbruk och övriga relaterade verksamheter) utrikesfödda. Trots att utredningen visar att yrkesrelaterade utbildningar för den gröna sektorn ökar, bland annat i de naturbruksprogram som vissa gymnasieskolor erbjuder, är antalet personer med utländsk bakgrund som söker fortfarande lågt. När det gäller de gröna näringarna är det främst inom säsongarbeten, som sker under en begränsad tid, där personer med utländsk bakgrund arbetar. Utredningen tar upp hur en växande landsbygd kan bidra till en minskad segregation och ett minskat utanförskap i Sverige samt att integrationspolitiken bör se den etniska mångfalden som en tillgång. Att ta tillvara på utrikesföddas kompetens blir därför en nyckelfråga, mycket med anledning av den tidigare nämnda demografiska framtid som Sverige står inför, inte minst på landsbygden (SOU 2008:56:9). Frågan som kvarstår är dock

hur integrationsarbetet på Sveriges landsbygd genomförts och vilka effekter som har uppkommit?

3. Syfte och avgränsning

Syftet med uppsatsen är att, genom att använda programteori med stöd av verksamhetslogik, granska ett utvalt integrationsarbete på landsbygden och dess resultat. Vi kommer att bedöma vilka aktiviteter, satsningar och samarbeten mellan aktörer som krävs och efterfrågas för att ge de resultat och effekter som önskas. Vilka aktiviteter och satsningar har varit lyckade och vilka har varit mindre lyckade och borde ha gjorts på något annat sätt? Uppsatsen visar hur integrationsarbete på landsbygden kan fungera och vilka satsningar som har lett till att förväntade effekter har uppnåtts. Utgångspunkten i vår studie är Landsbygdsnätverkets arbetsgrupp; *Integrationsgruppen*. Uppsatsen tar avstamp i deras arbete med integration på landsbygden och utgår ifrån de projekt som gruppen har genomfört. Avgränsning har skett genom att endast välja ut deras största satsningar/aktiviteter och det är resultaten av dessa som undersöks och analyseras. Studien är av relevans då den leder till ökad kunskap och lärdom inför framtida projekt inom området för en ökad integration på landsbygden. Den ökade kunskapen är aktuell och av stor vikt då nätverket nu går in i en ny programperiod och ska utarbeta nya integrationssatsningar.

4. Frågeställning

Vår frågeställning lyder:

- I vilken utsträckning har genomförandet av Integrationsgruppens satsningar lett till att förväntade effekter har uppnåtts utifrån en programteoretisk modell?

5. Teoretisk referensram

Verksamhetslogik och programteori är två metoder som har använts i Sverige, inom främst utvärderingssammanhang, under flera decennier. De kan användas både i ”det lilla” och i ”det stora”, exempelvis för att utvärdera en hel verksamhet eller ett område inom en verksamhet (ESV 2001:11). Programteori kan benämnas som en ”lokal” teori. Med lokal menas det att teorin utgår från de ansvarigas uppfattningar och antaganden kring hur en specifik verksamhet hänger samman (Lindgren 2006:58). Teorin har flera olika namn, exempelvis programlogik, effektlogik och logic model. Det är viktigt att komma ihåg att begreppen inte är helt

synonyma, men att de berör i stort sett samma aspekter, vilket är att synliggöra och strukturera förutsättningar och resultat (ESV 2012:10). När programteori används i utvärderingar hjälper den till att strukturera upp verksamhetens mål, genomförande och resultat (ESV 2012:6). Lena Lindgren (2012) skriver i sin rapport ”Öppna jämförelser” att utgångspunkten för en programteori är att det finns ett samhällligt problem som antingen behöver lösas alternativt förbättras. Det som ligger till grund för teorins uppbyggnad är flertalet orsak-verkan-antaganden mellan beståndsdelarna (Lindgren et al. 2012:27). Programteori innebär ett systematiskt tänkande kring förändringsarbete och hur verksamheten går tillväga för att genomföra önskade förändringar eller lösningar på samhällsproblemet (ESV 2001:10f).

Programteori kan, som tidigare nämnts, definieras på flera olika sätt och denna uppsats utgår från Funnells perspektiv som presenteras i ESV:s rapport (2001), vilken består av två delar; en teori om förändring (förändringsteori) och en teori om aktiviteter (handlingsteori) (ESV 2001:11). Förändringsteori är den del av programteorin som handlar om beskrivning och identifiering av *vad* som ska förändras och även *varför* förändringen ska ske. Inom förändringsteorin tas även hänsyn till avgränsningar, definition av problemet samt förväntade effekter för att nå önskad måluppfyllelse. Handlingsteorin å andra sidan handlar om beskrivningar av *hur* aktören ska gå tillväga för att kunna genomföra den önskade förändringen och för att avgöra om programmet går åt rätt riktning krävs specificering av framgångsfaktorer. Andra relevanta aspekter i handlingsteorin rör antaganden kring målgruppen, definierandet av resurser, aktiviteter samt prestationer och slutligen analys av externa faktorer som kan påverka effekterna (ESV 2012:11). Förändringsteorin och handlingsteorin länkas samman med hjälp av en effektkedja som illustrerar antagna orsak-verkan samband i programmet (Funnell 2011:176f).

Verksamhetslogik är en modell av en kedja som förklarar hur programteorins delar hänger ihop, från de insatta resurserna till de sluteffekter som uppstår. Det handlar om att tydliggöra de antaganden som ligger till grund för de beslut som fattats. Antaganden finns sällan dokumenterade vilket kan leda till svårigheter inom en verksamhet när det inte går att spåra varför ett beslut togs. Därför är en av styrkorna med verksamhetslogik att den underlättar och hjälper till att tydliggöra syften samt antaganden som tidigare enbart varit underförstådda inom organisationen/programmet. Det är av stor vikt att försöka se samband inom en verksamhet alternativt ett program; vilka av de utförda prestationerna som har lett till de

efterfrågade effekterna. Det är även nödvändigt att kunna se de externa effekter som kan ha påverkat resultatet samt analysera vad som har gått fel och vilka misstag som gjorts i de fall då effekter som förväntats inte uppnåtts (ESV 2001:7). Syftet är att öka förståelsen kring vilka aktiviteter som varit lyckade och vilka som har varit mindre lyckade eller helt misslyckade. När en verksamhetslogik presenteras är det av stor vikt att dels presentera de antaganden som finns om målgruppen men även att klargöra vilka externa förhållanden utanför programmets kontroll, som kan påverka utfallet (ESV 2001:12) Verksamhetslogik kan användas som stöd för tänkandet kring verksamheten och kring beslutsfattandet. Eftersom argumenten inför beslut sällan dokumenteras, blir det också svårare att kunna mäta resultat. Verksamhetslogiken tydliggör och dokumenterar argumenten och kan då användas som stöd för olika delar och steg i verksamheten. Det gör det enklare att överblicka både verksamheten och dess resultat och få fram underförstådda samband och syften (ESV2 2012:7f). Resultatet beskrivs genom ett eller flera logiska scheman (ESV 2001:8f).

Arbetet initieras med att samla in information kring det som ska undersökas, som exempelvis kan hämtas från planeringsdokument, årsredovisningar, omvärldsanalyser samt budgetunderlag. Ett annat effektivt sätt att få in viktig information kring verksamheten är att intervjua nyckelpersoner, både interna och externa (ESV 2001:11).

Programteorin består av fyra stycken aspekter vilka är förutsättningar, aktiviteter, prestationer och effekter. *Förutsättningar* för en programteori är de resurser som går in i projektet, som arbetskraft, pengar, tid och kunskapsbas. *Aktiviteter*, alternativt *processer*, är vad som görs för att förbättra eller lösa det givna problemet. *Prestationer* är det som är genomfört och kommer ut från projektet och *effekter* är slutligen den skillnad som uppstår för målobjektet efter de utförda prestationerna. Effekterna kan variera beroende på tidsperspektiv eftersom det görs en åtskillnad mellan kort, mellan och lång sikt. Prestationerna och/eller effekterna är det som räknas som resultatet av ett genomfört program (Lindgren m.fl. 2012:26ff).

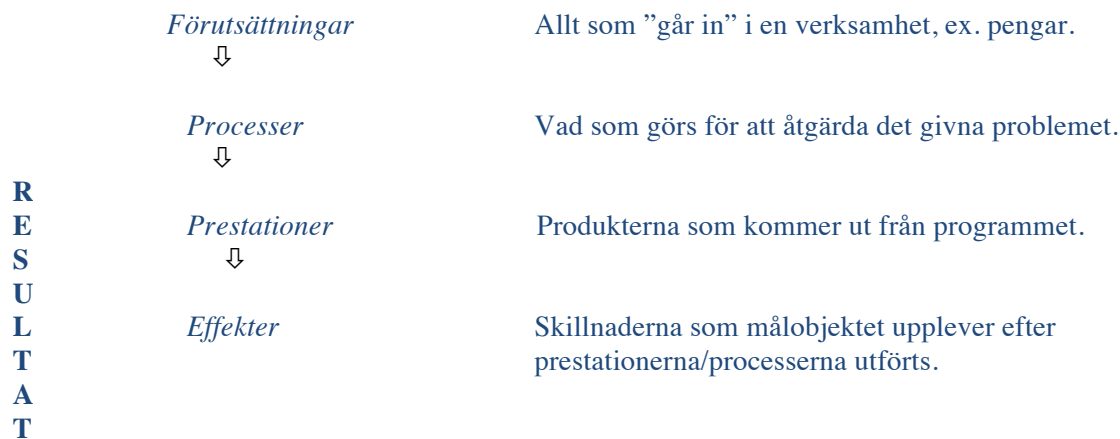

Bild 1. En generell programteori. Källa: Lindgren m.fl. 2012:27

Liksom i många andra teorier är den generella programteorin väldigt stor och utvecklad och kan egentligen göras hur komplex som helst. Programteorin är här komprimerad för att vara bättre anpassad till uppsatsens studie och delarna som ingår. Delar som ej är relevanta till programmet har uteslutits i studien, som exempelvis effektmått och målkonflikter.

6. Metod

Uppsatsen är en kvalitativ dokumentstudie med samtalsintervjuer och enkäter, som granskar Integrationsgruppens arbete som har pågått mellan åren 2007-2013. Studien utgår från ett konkret fall, mycket utifrån praktiska skäl (Esaiasson m.fl. 2012:155). Skälet är att vi, vid sidan av uppsatsen, har fått i uppdrag att göra en extern utvärdering av gruppens arbete och har på så vis fått personlig kontakt med en stor del av vårt urval. Det har underlättat kontakten med många av våra respondenter vid intervjuer och enkäter. Studiens syfte är därför inte att generalisera huruvida andra, liknande fall går till på samma sätt utan studien uttalar sig enbart om det specifika fallet.

6.1 Urval

När det gäller vårt urval så har vi valt ut fyra grupper av nyckelaktörer som på olika sätt har varit aktiva i gruppens arbete och satsningar. Dels har informationsinsamlingar från medlemmar i arbetsgruppen skett och även från centrala aktörer som samverkat med arbetsgruppen: *Internationella Sköna Konst* i Hammarkullen, Göteborg och *Arabiska bokstavscentret* i Hjällbo, Göteborg. Båda är mångkulturella, ideella föreningar som på olika sätt har samverkat med Integrationsgruppen och varit delaktiga i deras satsningar.

Föreningarna är viktiga aktörer inom landsbygdsprojektet och samtalsintervjuer har genomförts med ansvariga inom dessa och även enkäter har skickats till medlemmarna.

Urvalet anser vi är representativt för liknade föreningar i liknande områden. Medlemmarna representerar både män och kvinnor, flera olika nationaliteter och åldrar och de har vistats i Sverige under olika lång tid. Vi har utfört intervjuer och skickat ut enkäter till dem för att få en mångfacetterad bild av de satsningar/aktiviteter som genomförts och uppfattningarna av resultaten. Studien har kompletterats med enkätutskick till samtliga medlemmar i Integrationsgruppen under den gångna programperioden för att få ytterligare information om gruppens arbete. Vi har gjort urvalet för att personerna själva stått för många av de satsningar som gjorts och varit nära beslutsprocesser inom gruppen. I uppsatsen granskas också anordnade utbildningstillfällen/inspirationsträffar där bland annat handläggare från Länsstyrelsen varit inbjudna att delta. Vi har valt att granska dessa personers åsikter, genom enkätutskick, eftersom de tillhör en av målgrupperna som arbetsgruppen har riktat sig mot samt att vi anser att det är en av de viktigaste informationssatsningarna som gjorts under programperioden.

Alla respondenter, förutom de ansvariga vid Internationella Sköna Konster och Arabiska Bokstavscentret, är anonyma i denna studie. Anledningen till anonymiteten är att det kan tänkas generera mer ärliga svar då det inte kan kopplas till en viss person, samt för att få in en stor mängd material. Att de ansvariga vid föreningarna benämns vid namn beror på att personerna i fråga godkände publicering och gärna ville dela med sig av sina åsikter.

6.2 Insamling av data

Enkäterna till medlemmarna i arbetsgruppen har enbart haft öppna svarsalternativ, för att ge respondenterna ett bredare svarsutrymme samt för att inte på förhand styra deras åsikter (Esaiasson m.fl. 2012:246). Öppna svarsalternativ uppfattas visserligen som mer tidskrävande och ansträngande att svara på som respondent, men deras egna åsikter framkommer tydligare och är mer kvalitativa för undersökningen. Dock ökar risken för ett visst bortfall i representationen från gruppen genom en sådan enkätutformning, vilket vi varit medvetna om. Totalt svarade 13 av de 22 personer som under perioden varit medlemmar i gruppen, på vår enkät. Anledningen till det tror vi kan vara att personer som tidigare suttit med i nätverket kan ha fått nya sysselsättningar och därför inte använder sina tidigare kontaktuppgifter. Det kan också vara ett tecken på ointresse eftersom de inte tillhör gruppen längre. För att undersöka hur deltagarna som medverkat på gruppens inspirationsdagar/utbildningar har uppfattat träffarna, informationen som uppkommit samt det presenterade materialet, skickades enkäter ut. Enkäten bestod huvudsakligen av slutna svarsalternativ för att få en högre svarsfrekvens

samt att det inte fanns någon efterfrågan på personliga och mer beskrivande svar från deltagarna. Vi angav tre alternativ på frågorna med fasta svarsalternativ (Ja, Nej, Vet ej), för att deltagarna inte skulle sakna några andra relevanta svarsalternativ (Esaiasson m.fl. 2012:246). Totalt svarade 37 av 117 personer på vår enkät. Viktigt att tillägga här är att det inte var 117 personer som faktiskt deltog på utbildningarna, utan att vi utgick från deltagarlistor med information om vilka som hade bjudits in till träffarna. När det gäller bortfallet tror vi att många av dem som inte besvarade vår enkät dels inte deltog på utbildningen eller saknade intresse och/eller tid för att delta.

Båda våra enkäter skickades ut via Qualtrics, där vi bjöd in respondenterna via en länk i ett mail. För att öka vår svarsfrekvens genomförde vi regelbundna påminnelser till de respondenter som ännu inte svarat på vår enkät (Esaiasson m.fl. 2012:238).

Samtalsintervjuerna med Dina Chebbo på Arabiska Bokstavscentret och Dilshad Hasttyar på Internationella Sköna Konster genomfördes eftersom de är viktiga aktörer inom Integrationsgruppens satsningar. För att underlätta för intervjupersonerna, samt för att de skulle känna sig bekväma och avslappnade utfördes intervjuerna på respektive förenings lokal (Esaiasson m.fl. 2012:268). Vi erbjöd oss att skicka ut frågorna några dagar i förväg men det var inte något som önskades. Vid intervjutillfället fördes stödanteckningar samtidigt som vi valde att spela in intervjuerna, efter godkännande från våra respondenter. Anledningen till inspelningarna var för att undvika risken att missa någonting viktigt, samt för att kunna ge våra respondenter stort fokus under intervjun. Efteråt valde vi att transkribera de fullständiga intervjuerna för att få ett så stort och brett material som möjligt att utgå ifrån.

Under studiens gång har även frågor ställts till medlemmar i de två mångkulturella föreningarna, men hur frågorna ställdes samt besvarades skilde sig åt. På Arabiska Bokstavscentret, där språkkunskaperna i svenska i flera fall är bristfälliga, valde vi att skicka våra frågor så att deltagarna i lugn och ro kunde gå igenom dem tillsammans samt vid behov få dem översatta. Frågorna besvarades sedan skriftligt och mottogs samtidigt som vi var på föreningen för att genomföra vår intervju.

På Internationella Sköna Konster genomfördes istället en gruppdiskussion kring frågorna. Anledningen till varför denna metod valdes var för att språkkunskaperna på föreningen var goda och för att det var det alternativ som deltagarna kände sig mest bekväma med. Att

genomföra en gruppdiskussion var även det mest tidseffektiva alternativet då vi annars hade behövt intervjua deltagarna var för sig.

7. Landsbygdsnätverkets Integrationsgrupp

Landsbygdsnätverket är en del av det landsbygdsprogram som EU har beslutat att alla medlemsländer ska ha och ska fungera som ett redskap för implementering av de gemensamma mål som finns inom landsbygdspolitiken (Landsbygdsnätverkets hemsida). Varje nation får själv bestämma hur de vill utforma sitt program. Landsbygdsprogrammet pågår under sjuårsperioder och den totala budgeten för det svenska programmet ligger på omkring 35 miljarder kronor varav hälften finansieras av EU och hälften av svenska statliga medel (Jordbruksverkets hemsida). Det övergripande målet är en hållbar utveckling, både ekonomisk, social och ekologisk för att kunna tillvarata och utveckla landsbygdens resurser.

Det svenska landsbygdsprogrammet och dess aktuella satsningar riktar sig särskilt mot unga, kvinnor eller personer med utländsk bakgrund, då det är de viktigaste och mest prioriterade målgrupperna i programmet (Jordbruksverkets hemsida). Landsbygdsnätverket har olika arbetsgrupper som inriktar sig just på de prioriterade områdena, varav Integrationsgruppen är en av dessa. Gruppen har bland annat till uppgift att försöka få människor med invandrabakgrund att få upp ögonen för landsbygden samt få en positiv inblick i vilka möjligheter som finns utanför städerna. I landsbygdsprogrammet skrivs det att: *”integration utgör i likhet med jämställdhet en horisontell prioritering i den svenska strategin och programmet för landsbygdsutveckling och skall därför beaktas inom samtliga delar av programmet”* (Landsbygdsprogrammet 2007-2013 2012:315).

Landsbygdsnätverket anser att det som krävs för att landsbygden ska kunna utvecklas framåt i Sverige är att det finns en mångfacetterad befolkning som arbetar tillsammans (Laurin 2008:14). Projektet har genomförts för att människor med annan etnisk bakgrund ska se landsbygden som en resurs och möjlighet och vice versa. Sveriges landsbygd har en negativ befolkningstillväxt och därför ett ökat behov av “inflyttare” och samtidigt bor många med invandrabakgrund inom vissa områden i Sveriges större städer där det finns stora problem att få jobb samt att integreras i samhället, eftersom få infödda svenskar bor där.

Integrationsgruppen vill därför kombinera de två aspekterna och skapa gemensamma satsningar som är gynnsamma för båda parter. Landsbygdsnätverket syftar till att öka kunskapen om landsbygden för personer med utländsk bakgrund eftersom det är en kraftigt

underrepresenterad grupp utanför Sveriges stadskärnor. Nätverket syftar även till att öka medvetenheten och kunskapen hos landsbygden, om den kompetens personer med utländsk bakgrund besitter. En annan viktig målgrupp för nätverket är de aktörer som arbetar med integrationsfrågor vid svenska myndigheter, till exempel Länsstyrelsen, Jordbruksverket, Hushållningssällskapet och Miljöförvaltningen. Nätverket har därför anordnat debattforum, seminarier, föreläsningar men även andra kanaler för informationsspridning till aktörerna. Landsbygdsnätverkets arbetsgrupp för integration arbetar för att öka representationen av personer med utländsk bakgrund på landsbygden genom att ge stöd för boende, arbetskraft och entreprenörskap. Gruppen består idag av 12 personer från olika myndigheter och organisationer, varav Jordbruksverket har det yttersta ansvaret för implementeringen. Nätverket består av medlemmar från exempelvis Jordbruksverket, Hushållningssällskapet, Arbetsförmedlingen och Länsstyrelsen (Landsbygdsnätverkets hemsida)

8. Resultatredovisning

Uppsatsen utgår teoretiskt sett från programteorins fyra nämnda komponenter. Eftersom nätverkets satsningar har berört två olika målgrupper (personer med utländsk bakgrund samt aktörer som arbetar med integration och landsbygd) kommer vi här, för att förtydliga orsakssambanden, att separera prestationer och effekter som berör de olika målgrupperna. Vi kommer också att illustrera de förväntade sambanden i två olika verksamhetslogiksscheman, som uppkommer efter resultatredovisningen av vardera målgrupp. Viktigt att ha i åtanke gällande verksamhetslogiksschemat, är det förväntade kausala sambandet som presenteras. Om exempelvis resurserna inte existerar inträffar inte heller aktiviteterna och så vidare (ESV 2001:13).

8.1 Bakomliggande samhällsproblem

- orsaker och konsekvenser som ligger till grund för programmets existens:

I landsbygdsprogrammet skrivs det att svenskar med utländsk bakgrund är en kraftigt underrepresenterad målgrupp inom jord- och skogsbrukssektorn vilket även är aktuellt i det lokala och regionala arbetet kring landsbygdens utvecklingsfrågor. I programmet skrivs att; Integrationen av personer med utländsk bakgrund därför behöver förbättras (Landsbygdsprogrammet 2007-2013 2012:315). Merparten av svenskar med utländsk bakgrund är bosatta i Sveriges storstäder inom små områden, vilket lättare leder till segregation (Bjerke 2013:32). Det blir svårare för individerna att integreras i det svenska

samhället på grund av att det då blir svårare att lära sig det svenska språket, träffa etniska svenskar och att bli delaktig i det svenska samhället. Samtidigt syns tendenser till krympande landsbygdskommuner i Sverige, eftersom fler unga väljer att flytta från landsbygden än tvärtom. Urbaniseringen blir ett problem för landsbygdskommunerna eftersom utflyttningen leder till en minskning av kommunens arbetsföra befolkning (Bjerke 2013:17). Problemet gäller framförallt i gles landsbygd, som för övrigt har den lägsta andelen invånare med utländsk bakgrund men som också är den regionstyp som har starkast tillväxt och där boende utrikesfödda också har en hög sysselsättningsgrad (Bjerke 2013:28). Underrepresentationen av personer med utländsk bakgrund på landsbygden samt krympande kommuner, bildar tillsammans ett samhällsproblem varför en gemensam satsning skulle kunna leda till positiva effekter för dem båda. Integrationsgruppens program under år 2007-2013 avser att bidra till en lösning/förbättring av det gemensamma problemet genom att nå ut till de två tidigare nämnda målgrupperna.

8.2 Är problemet enkelt, komplicerat eller komplext?

En av teorins beståndsdelar är att bedöma huruvida problemet är enkelt, komplicerat eller komplext. Det beror på antalet aktörer som medverkar, om deras satsningar är standardiserade eller inte, med kända resultat om vad som ska uppnås och dylikt.

Eftersom gruppen består av flera aktörer från olika organisationer, som på olika sätt gör satsningar för målgrupperna bedömer vi problemet vara komplicerat. Det finns flera sätt att uppnå önskade effekter av programmet och viss specialkompetens krävs, exempelvis specifika aktörer som Arbetsförmedlingen och Länsstyrelsen som har specifika befogenheter (ESV 2001:36f).

8.3 Effektkedja

För att visa på gruppens förväntade och önskade prestationer samt på vilka effekter som skulle uppnås, har vi genom de styrdokument som finns publicerade, skapat en effektkedja. Inför senaste programperioden, 2007-2013, utfärdades en nationell handlingsplan för Landsbygdsnätverket och dess kommande arbete. I handlingsplanen skrevs det att den viktigaste delen i nätverkets arbete skulle vara att förbättra kunskapen om landsbygdsutveckling hos alla aktörer och parter och att det skulle ske en lärandeprocess genom att alla aktivt skulle ta del av den nya informationen som framkom (Handlingsplan

2007). För att uppnå det fokuserades det under år 2010 på att sprida information om landsbygden till invandrade svenskar och det inleddes även ett ökat arbete för invandrarorganisationers involvering i arbetsgruppen. En önskvärd effekt skulle bli att fler personer med invandrarbakgrund eller aktörer som arbetade med personer med invandrarbakgrund, skulle få ökad kunskap om landsbygden och på så sätt bli mer involverade i gruppen och dess arbete (Aktivitetsplan, 2010).

I handlingsplanen står även att det är av stor vikt att fokusera på ett helhetstänk för landsbygdsutvecklingen och att upptäcka vilka behov och brister som finns gällande samverkan mellan centrala aktörer. Nätverket ska bidra med erfarenhets- och kunskapsöverföring över aktörsgäranser och en viktig del i det arbetet har aktiviteter som utbildningstillfällen och seminarier varit (Handlingsplan 2007). Under åren har flera satsningar berört även den andra målgruppen, aktörer som arbetar med integrations- och landsbygdsfrågor. Genom att öka samarbetet med myndigheter och organisationer som på något sätt har kontakt med invandrare, ska information lättare kunna spridas angående landsbygden som ska bidra till att invandrare får en nyanserad bild av den, vilket är en viktig effekt att uppnå för att ge en ökad kunskap om landsbygden (Aktivitetsplan 2009). Gruppen har arbetat för att relevanta aktörer som Leadergrupper, projektledare och handläggare, ska arbeta mer aktivt med landsbygds- och integrationsfrågor vilket också är en långsiktig effekt av gruppens arbete (Aktivitetsplan 2011).

Sammanfattningsvis var de förväntade långsiktiga effekterna av gruppens aktiviteter att fler med utländsk bakgrund skulle bosätta sig, börja arbeta alternativt starta projekt eller verksamheter på landsbygden (Aktivitetsplan, 2009).

8.4 Antaganden om målgrupperna

Antaganden som tidigt gjordes angående målgruppen står beskrivna i Landsbygdsprogrammet; att det förväntas/antas att kommunikations- och kontaktproblem kan komma att uppstå för individer med utländsk bakgrund på grund av språksvårigheter. Det antogs även att attityder som finns i omvärlden kan bli problematiska vid implementeringen av programmet (Landsbygdsprogrammet 2007-2013 2012:315). Det har även uppkommit antaganden angående behovet av personlig kontakt med målgruppen, för att kunna uppnå de förväntade effekterna/resultaten. Det beskrivs i nedan citat från enkätundersökningen med arbetsgruppen:

- *“Sammanfattningsvis är alla utåtriktade aktiviteter där personer aktivt deltagit det som jag tror ger resultat.”*

Vad som även framkommit är antagandet om att satsningarna lättare når ut till målgruppen om den också representeras inom arbetsgruppen, vilket kan utläsas från nedanstående citat från enkätundersökningen med gruppen:

- *”Kanske hade vi nått fler grupper/föreningar/kulturer om vi haft fler personer med utländsk bakgrund [...]”*
- *”Att arbeta med och inte för andra invandrarorganisationer är helt nödvändigt för att nå ett framgångsrikt resultat.”*

8.5 Externa effekter

Externa effekter är påverkan som ligger utanför programmets kontroll som kan tänkas inverka på dess utfall och som det är av stor vikt att ha en medvetenhet kring. Exempel på externa effekter som har kunnat lokaliseras bland arbetsgruppens interna material, handlar bland annat om attityder - både på landsbygden och hos målgruppen, bristfällig övrig information om landsbygden från andra källor, urbanisering samt rädslan för främlingsfientlighet på landsbygden.

8.6 Förutsättningar

Integrationsgruppens förutsättningar är främst den blandade och kompletterande kompetens som gruppens deltagare har. Genom att ha aktörer från alla olika sektorer och olika yrkesgrupper blir det en stor bredd på sammansättningen och kunskapsbasen samt en bredare plattform att kunna sprida information från, vilket beskrivs i enkätcitaten nedan.

- *”Den breda representation som gruppen har bedömer jag som gruppens framgångsfaktorer. Jag upplever att samarbetet har fungerat bra. Att andra olika nätverk skapats inom gruppen ser jag som ett stort plus och en bonus.”*

- *”Och vi har i vår tur kunnat bidra med våra nätverk till andra aktörer.”*

En annan viktig förutsättning för gruppens arbete är medlemmarnas breda kontaktnät vilket möjliggör en större vidd i arbetet. Det är av stor vikt vid komplicerade/komplexa satsningar

eftersom det krävs en gemensam kraftansträngning från ett flertal aktörer. Kontaktnätet blir därför ett nödvändigt hjälpmedel och en förutsättning för arbetet.

Medlemmarnas lagda arbetstid för att utföra satsningarna och informationsspridningen blir också en förutsättning för programmets existens. Ytterligare en förutsättning är de finansiella medel som gruppen har att röra sig med, varav hälften är EU-medel och den andra hälften svenska statliga medel, vilka gruppen kan använda till aktiviteter, projekt och andra informationssatsningar. Arbetsgruppen planerar själva sina aktiviteter och äskar finansiella medel från Landsbygdsnätverkets styrgrupp för att kunna utföra aktiviteterna (Landsbygdsnätverkets hemsida). Programmets framgångsfaktorer anser vi stämma väl överens med förutsättningarna vilka främst har varit gruppens breda kunskapsbas, dess engagemang och samverkan mellan flertalet aktörer med olika etnisk bakgrund. Att gruppen exempelvis rekryterade två stycken medlemmar med utländsk bakgrund ledde till att kontakten med etniska föreningar förbättrades och att gruppen även fann en metod för att nå ut till målgruppen vilket de tidigare haft svårigheter med.

- *“Det viktigaste har varit att få med representanter från etniska organisationer i gruppen[...].”*

Enligt ovan citat från en medlem i arbetsgruppen, har rekrytering av personer med utländsk bakgrund varit en prioritering i gruppens arbete.

8.7 Processer/aktiviteter

Processerna handlar om hur gruppen har arbetat för att lösa alternativt förbättra det tidigare beskrivna bakomliggande samhällsproblemet. I Landsbygdsprogrammet skrivs det att en viktig del av Landsbygdsnätverkets arbete består av att öka informationen, dialogen, nätverksaktiviteterna samt kunskapsspridningen kring de gröna näringarna samt om landsbygden och dess möjligheter. Nödvändigt är också att det satsas på att koppla samman invandrarorganisationer till nätverkets arbete för att skapa kontakt- och samverkansmöjligheter mellan aktörer på landsbygden och svenskar med utländsk bakgrund, vilket förväntas bidra till ökad integration och kunskap (Landsbygdsprogrammet 2007-2013 2012:315).

8.8 Motivering till utvalda prestationer

Prestationerna är de aktiviteter som Integrationsgruppen har genomfört under programperioden. Gruppen har arbetat med ett flertal informationsinsatser och utbildningstillfällen. De utvalda insatserna som uppsatsen kommer att fokusera på är utbildningstillfällen/seminarier för tjänstemän som arbetar med integration och landsbygd samt föreläsningar om landsbygden vid två stycken mångkulturella föreningar i Göteborg. Insatserna har genomförts för att öka kunskapen och intresset kring landsbygden och dess möjligheter. Eftersom gruppens formella mål har berört två målgrupper; personer med utländsk bakgrund och tjänstemän som arbetar med integration och landsbygd, har vi valt ut insatserna för att få ett bredare perspektiv på hur Integrationsgruppen har arbetat.

8.9 Effekter

För att besvara vår forskningsfråga har vi valt att undersöka vilka effekter som har uppnåtts efter avslutad programperiod, utifrån de tre utvalda insatser vi undersökt i studien.

Vilka effekter har Integrationsgruppens arbete lett till för målgruppen, det vill säga; vilka skillnader som målgruppen uppfattat har skett tack vare de insatser som har genomförts? I tidigare nämnda aktivitetsplaner har gruppen uppgett hur planerade aktiviteter ska leda till förväntade effekter för att målet med programmet ska uppnås. En effekt som uppgavs i styrdokumentet var att gruppens aktiviteter skulle leda till att fler individer med utländsk bakgrund fick en förbättrad kunskap kring landsbygden och dess möjligheter, dvs. en kortsiktig effekt. Det skulle i sin tur leda till att fler utrikesfödda blev aktiva inom landsbygdsutveckling och tog del av projekt- och företagsstöd, d.v.s. en långsiktig effekt. En annan viktig effekt som nämndes var att erfarenhetsutbyte och samverkan skulle öka genom att invandrarföreningar/organisationer och även andra aktörer informerades och fick ta del av erfarenheter från genomförda integrationsprojekt inom ramen för landsbygdsprogrammet, dvs. en kortsiktig effekt (Aktivitetsplan, 2012). Effekter som förväntades efter utbildningarna med den andra målgruppen var att relevanta aktörer skulle få ökad kunskap om integration och landsbygd, vilket kan ses som en kortsiktig effekt. Genom kunskapsökningen skulle de få möjligheten och viljan att arbeta vidare med denna typ av frågor, d.v.s. en långsiktig effekt.

Som tidigare nämnts, har vi nedan separerat prestationer och effekter som gäller för de två olika målgrupperna som arbetsgruppens insatser vänt sig till.

8.10 Prestationer - målgrupp personer med utländsk bakgrund

Hjällbo och Hammarkullen

Hjällbo och Hammarkullen är två primärområden i Angered, Göteborg där en hög andel av befolkningen har utländsk bakgrund. Utländsk bakgrund betecknas som att personen antingen själv är utrikesfödd, alternativt är född i Sverige med båda föräldrarna utrikesfödda. Båda områdena hade drygt 7000 invånare år 2012 och andelen med utländsk bakgrund var 89,3 procent i Hjällbo och 83,5 procent i Hammarkullen. Andelen arbetslösa samma år var drygt 16 procent i båda stadsdelarna och år 2011 hade drygt 20 procent av familjerna i nämnda områden försörjningsstöd (Göteborgsbladet 2013- områdesfakta). Hjällbo beräknas vara den stadsdel med högst andel invånare med utländsk bakgrund i hela Sverige. Siffrorna för andelen med utländsk bakgrund i Hjällbo och i Hammarkullen kan jämföras med 5,6 procent för hela riket, 2,2 procent i Bollebygd eller 1,5 procent i Vara (Statistiska centralbyrån).

I de två stadsdelarna har Integrationsgruppen arbetat tillsammans med två stycken ideella och mångkulturella föreningar; *Internationella Sköna Konster* samt *Arabiska Bokstavscentret*. Deras satsningar och samarbeten har gått ut på att informera och sprida kunskap kring landsbygden och dess möjligheter vilket har genomförts genom föreläsningar på plats hos föreningarna, seminarier samt genom studie- och företagsbesök, inom de gröna näringarna. Arabiska Bokstavscentret ligger beläget i Hjällbo, har funnits i nitton år och erbjuder kursverksamhet som bland annat introduktionskurs i svenska, hemspråksundervisning på arabiska, samhällskunskap, datakunskap samt läxhjälp för barn. Arabiska Bokstavscentret erbjuder även en typ av SFI-undervisning för asylsökande, till skillnad från vanliga SFI-studier där krav finns om att vara folkbokförd med ett fullständigt personnummer (Lernias hemsida). Internationella Sköna Konster ligger i Hammarkullen och har funnits sedan år 1999 och bedriver kurs- och dansverksamhet. De är välkända för sin dansgrupp som uppträder på Hammarkullekarnevalen samt vid många andra karnevaler runt om i världen, till exempel i Kurdistan, Spanien och Kroatien. Föreningen har arbetat mycket med att bjuda in olika myndigheter till sina lokaler för att ge medlemmarna en chans att få mer information och en möjlighet att lättare komma in i det svenska samhället.

För att få ta del av föreningarnas syn på hur deras samarbete med Integrationsgruppen har fungerat har vi genomfört intervjuer med Dina Chebbo från Arabiska Bokstavscentret och Dilshad Hasttyar från Internationella Sköna Konster. Både Dina och Dilshad är centrala aktörer inom föreningarna och har medverkat vid satsningarna tillsammans med

Landsbygdsnätverkets Integrationsgrupp. Dina och Dilshad berättar att de är väldigt nöjda med samarbetet och understryker vikten av att tidigt arbeta med liknande informationssatsningar för nyanlända:

“Påverka de gärna i början när de är färska här i Sverige, har det gått ett tag och de inte har fått ett arbete så kommer dem i väldigt onda cirklar.”

- Dina Chebbo

“[...] de som kommer nya till Sverige. Kan de få information från början, från första dagen, är det bättre.”

- Dilshad Hasttyar

Båda var överens om att studiebesöken hade varit väldigt lyckade för föreningens medlemmar. Eftersom flera av dem inte haft någon tidigare erfarenhet av den svenska landsbygden, var det bra för dem att få komma ut och se naturen och livet där med egna ögon. Det är bra att medlemmarna får möjlighet att bilda sig en egen uppfattning om livet utanför stadskärnan och efteråt själva få bestämma om de skulle kunna tänka sig att flytta till landsbygden eller inte. Med anledning av det värderas studiebesöken otroligt högt. Något annat som efterfrågades från båda var fler aktiva aktörer samt att de som kom och medverkade på föreläsningarna skulle ha något praktiskt att erbjuda deltagarna, exempelvis praktikplatser eller eventuella anställningar.

”Man kan prata mycket, men man vill gärna kunna erbjuda deltagarna någonting också” -

Dina Chebbo

Erbjuds anställning eller praktikplats fungerar det som en stor motivationskraft för övriga medlemmar, då de ser att något konkret faktiskt händer efter satsningarna.

Dilshad Hasttyar berättar att informationsutbytet har underlättats genom den personliga kontakt som satsningarna har bestått av samt att föreläsningarna har genomförts på plats i föreningens egna lokaler.

”De själva kommer och tar kontakt istället för att de skickar ut information, folk läser inte det som skickas ut. [...] Ibland går dessa människor inte till möten, det är tråkigt och ett måste. Vi byter därför systemet, vi bjuder hit dem istället.” - Dilshad Hasttyar

I dagens samhälle får varje individ ta del av stora mängder reklam och informationsmaterial och mycket av det blir inte läst. Dilshad berättar att frivilliga möten i föreningens lokaler leder till ett större engagemang än när deltagarna blir kallade till möten hos myndigheter. Därför är personliga möten, där medlemmarna själva har möjlighet att aktivt delta och ställa frågor, viktiga för programmets framgång.

8.11 Effekter - målgrupp personer med utländsk bakgrund

Arabiska Bokstavscentret, Hjällbo: 17 stycken deltagare besvarade vår enkät med frågor om landsbygden (se bilaga 3). Deltagarna var av olika nationalitet och kom ursprungligen från bland annat Libyen, Saudiarabien, Ukraina och Irak och hade varit i Sverige under olika lång tid. Deltagaren som varit längst i Sverige hade varit här i sex år medan deltagaren som varit här kortast tid hade bott i Sverige i fem veckor. På frågan om deltagarna skulle kunna tänka sig att bosätta sig på landsbygden framkom det att cirka 50 procent (8/17) menade på att de skulle kunna tänka sig det. Många svarade dock att det berodde på om det fanns möjligheter till jobb och bostad där. På frågan om på vilket sätt som deltagarna fått ta del av information om landsbygden nämnde många av dem att studiebesöken och föreläsningarna på skolan som Integrationsgruppen anordnat gav god information. Angående frågan om hur deltagarna uppfattade den svenska landsbygden uppkom blandade svar. Många ansåg att landsbygden var vacker, lugn, tyst och rofylld medan många också nämnde att den saknade socialt liv, att det var tråkigt och ensamt där och att affärer och andra verksamheter stängde tidigt. Att åsikterna skiljde sig mycket åt kan bero på att deltagarna har olika mycket erfarenhet av landsbygden. Vissa hade varit på den svenska landsbygden tidigare och sett hur den ser ut medan andra ännu inte hade sett den med egna ögon. Något annat som kan förklara åsiktsskillnaderna är deltagarnas egna personliga preferenser, vilka kan ses som en extern effekt som kan vara svår att påverka oavsett graden av information.

- *“Ja, jag har fått god information. Men jag tror att det är bättre att resa dit och se det med egna ögon”* - (respondentsvar gällande frågan om huruvida deltagaren ansåg sig ha fått god information gällande den svenska landsbygden och dess möjligheter).

Det går att utläsa från deltagarnas svar att jobb/praktik och utbildning ofta är avgörande för att kunna tänka sig att flytta till landsbygden. Vissa anser sig också ha fått god information medan andra inte har fått någon information alls. En trolig anledning till att det skiljer sig åt är

att deltagarna har varit i Sverige under olika lång tid, vilket leder till att vissa därför inte har haft någon möjlighet att vara med på de föreläsningar, seminarier, studie-/ och företagsbesök etc. som nätverket har anordnat med föreningen.

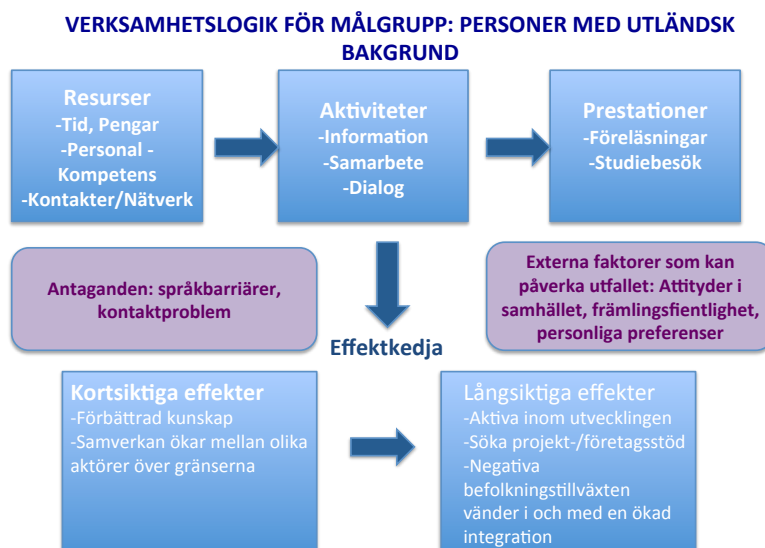
Internationella Sköna Konster, Hammarkullen: Samma frågor om landsbygden ställdes till medlemmarna i Internationella Sköna Konster. Där genomfördes istället en öppen gruppdiskussion om frågorna, då det var den metod som passade deltagarna bäst. Det var 11 stycken som deltog i diskussionen, var engagerade och hade många bra åsikter och idéer om frågorna som ställdes.

Uppfattningen om landsbygden var att den var lugn och hälsosam med fin natur och att människor som bor där är mer hjälpsamma, generösa och mindre stressade. Det framkom även uppfattningar om att det är svårt att leva på landsbygden då den har dålig ekonomi med lite eller inget att leva av samt att få människor bor där i små byar. De flesta menade på att den svenska naturen var fantastiskt vacker. När det gällde frågan om deltagarna skulle kunna tänka sig att flytta till landsbygden var det fyra stycken av deltagarna som svarade ja, med olika anledningar till varför. En deltagare berättade att anledningen till att han kunde tänka sig att flytta till landsbygden var lugnet där, men att ekonomiska möjligheter först måste uppkomma för honom. Två stycken sade att de ville bo på landsbygden och ha djur och även arbeta med djur. En deltagare ville flytta och hjälpa till med att skapa fler arbetstillfällen, eftersom han ansåg att fler satsningar på landsbygden krävdes. Han menade också på att integrationen går bättre på landsbygden då personer med utländsk bakgrund bor med fler infödda svenskar och därför behöver kommunicera mer på svenska, till skillnad från i Hammarkullen där de flesta talar ett annat språk. Deltagaren tog upp ett exempel med sin läkare och sin advokat i Hammarkullen som båda talade arabiska.

Deltagarna som svarade nej på frågan om att flytta till landsbygden sa att den främsta anledningen till det var svårigheterna att leva där då de trodde att det saknades arbete, bostäder, skolor, service, kollektivtrafik etc. Svaren tolkar vi som en fortsatt kunskapsbrist angående landsbygden hos deltagarna. Många uppgav också att de ville bo i en storstad och inte i en liten by och att det var anledningen till varför de inte ville flytta.

Vi ställde också frågan om deltagarna uppfattade att de har fått god/tillräckligt med information om landsbygden. Där tyckte ungefär hälften av deltagarna som var med i

diskussionen att de fått bra med information medan den andra hälften tyckte att de skulle behöva mer. De informationskanaler som nämndes vara bra var nätverkets föreläsningar och studiebesök. TV nämndes också som en bra informationskanal medan tidningar och annan media ansågs rapportera för lite om möjligheterna på landsbygden. De flesta av deltagarna verkade oavsett uppfattning om tidigare information, vara överens om att mer information behövs, då många frågetecken fortfarande kvarstår om vad landsbygden egentligen innebär.

Figuren är en modell för att tydliggöra hur ett verksamhetslogiksschema för personer med utländsk bakgrund kan se ut. Schemat visar det förväntade sambandet mellan programmets olika delar, som nämnts tidigare, samt vilka effekter som Integrationsgruppen förväntat sig för målgruppen. Resurser → aktiviteter → prestationer → kortsiktiga effekter → långsiktiga effekter.

8.12 Prestationer - målgrupp aktörer som arbetar med utrikesfödda, integration och landsbygd

Integrationsgruppen har också haft ett flertal satsningar riktade mot aktörer och myndigheter som arbetar tillsammans med målgruppen. Satsningarna har varit ett led i att uppfylla det formella målet; *“öka kunskapen om utrikes födda, som en resurs på landsbygden, hos handläggare och i näringslivet”* (Carneland, 2014:1). Satsningarna har berört centrala aktörer inom bland annat Länsstyrelsen och olika Leaderområden, vilka bland annat hanterar ekonomiskt stöd för projekt på landsbygden (Jordbruksverkets hemsida). Gruppen har genomfört fyra stycken utbildningsdagar/seminarier under åren 2011 och 2012. Syftet med dagarna har varit att informera om integrationssatsningar på landsbygden som finns idag, skapa inspiration för ett framtida arbete samt att skapa en samverkan och på så vis stärka nätverket mellan regionala och lokala aktörer. Under utbildningsdagarna har det anordnats workshops för att deltagarna själva ska diskutera vad som kan och behöver göras för att

utveckla integrationsarbetet samt för att öka chanserna till ett möjliggörande av erfarenhetsutbyte mellan aktörer från olika bakgrund. Det har bjudits in olika föreläsare till varje träff där även material med bland annat checklistor, som har utformats för att fungera som stöd för integrationsarbete, har presenterats och förklarats. Checklistorna är framförallt tänkt att användas av handläggare på Länsstyrelserna som arbetar med dessa frågor (Laurin 2012:2).

8.13 Effekter - målgrupp aktörer som arbetar med utrikesfödda, integration och landsbygd

För att undersöka vilka effekter som uppkommit efter utbildningstillfällena samt hur deltagarna som varit på utbildningsträffarna, uppfattat informationen som presenterats skickade vi ut en enkät till samtliga personer i deltagarlistorna till träffarna (se bilaga 2). Vi fick svar från 35 personer där 27 av dem angav att de varit på någon av utbildnings-/inspirationsträffarna som nätverket anordnat under den aktuella tidsperioden. När det gäller det stödmaterial för integrationsarbete som presenterades hade 21 respondenter av de som angivit att de deltagit på en träff uppgett att de kom ihåg materialet som presenterades och 14 av dessa 21 uppgav att de ansett att materialet hade varit till hjälp i deras dagliga arbete. 16 stycken av de svarande som varit på någon av träffarna angav att träffen och/eller materialet som presenterades hade gett dem anledning att fortsätta arbeta med integrationsfrågor, vilket är ett steg mot den långsiktiga effekten som vill uppnås. Dock framkom även svar som nedan (respondent 1), att utbildningen inte genererat den information som efterfrågats för att nå ovan nämnda effekt.

- *“Utbildningen” där jag deltog kändes mer som föreläsning av lyckade exempel på landsbygden. Gav inte mycket hjälp kring hur man skulle jobba för att skapa lyckade projekt eller hur man skulle stimulera till att få andra att söka stöd för att skapa lyckade projekt”.*

(respondent 1).

Trots att flera av deltagarna var nöjda med utbildningarna som genomförts uppkom även en viss kritik och förslag till förbättringar bland enkätsvaren, vilket går att utläsa i citaten nedan.

- *“Mer verkstad, mer idéer om mötesplatser och nätverksskapande, samordnade verksamheter, mindre av projekt och kortsiktiga åtgärder.” (respondent 2).*

- *“Samverkan mellan olika parter. [...]”*

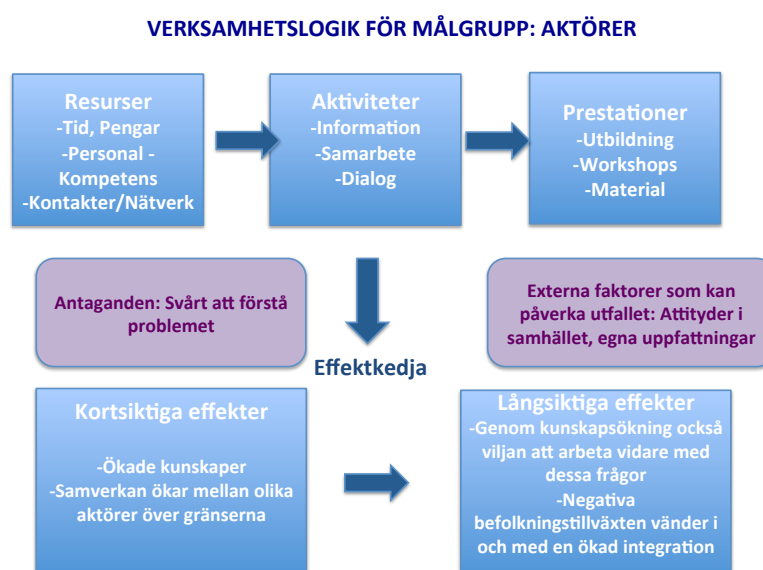
(respondent 3).

Som går att utläsa från ovanstående citat anses samverkan vara en viktig del av arbetet med integrationsåtgärder, för att alla ska kunna bidra med det som de är duktiga på för att möjliggöra så bra resultat som möjligt.

*“Samordning mellan de mer berörda länen såsom storstadslänen och för lite uppföljning på genomförda projekt, dvs. vad de faktiskt har givit inte bara vad de kan ge.”
(respondent 4).*

En tydlig uppföljning på genomförda projekt har saknats, för att ge lärdomar inför framtiden och för att genomförda åtgärder ska bli mer långsiktiga, vilket ses i ovan citat från respondent 4. Det nämns bland annat i nätverkets aktivitetsplan från år 2009 att en uppföljning av nätverkets effekter är av stor vikt för arbetets framgång (Aktivitetsplan, 2009).

Enkätsvaren visar på att åtgärder har genererat extra kunskap och inspiration att fortsätta arbeta med integrationsfrågor, för flera av deltagarna vid nätverkets anordnade utbildningsdagar. Effekterna anser vi stämmer överens med de nämnda kort- och långsiktiga effekterna i effektkedjan. Att aktörerna fått en ökad kunskap kring integration och landsbygd, kan ses som att den kortsiktiga effekten har uppnåtts. När det gäller “inspirationsfrågan”, tolkar vi det som att flera deltagare uppger att de kommer fortsätta arbeta aktivt med frågorna, vilket stämmer överens med den långsiktiga effekt som nämns i effektkedjan.

Figuren är en modell för att tydliggöra hur ett verksamhetslogiksschema för aktörer som arbetar med integration och landsbygd kan se ut. Schemat visar det förväntade sambandet mellan programmets

olika delar, som nämnts tidigare, samt vilka effekter som Integrationsgruppen förväntat sig för målgruppen. Resurser → aktiviteter → prestationer → kortsiktiga effekter → långsiktiga effekter.

9. Slutdiskussion

Integrationsgruppen har arbetat med två olika målgrupper; personer med utländsk bakgrund samt aktörer som på något sätt arbetar med integration och/eller landsbygdsfrågor.

Anledningen till att de valt de två målgrupperna är för att kunna maximera informationsspridningen och för att kunna öka möjligheterna att nå ut till så många som möjligt. Gruppen har satsat mycket på att öka kunskapen hos utrikesfödda om vad landsbygden innebär, vad den behöver för resurser och vad den har att erbjuda målgruppen. De har också prioriterat att informera den andra nämnda målgruppen, om satsningarna och vad aktörerna själva kan göra för att fortsätta och utveckla arbetet via sina egna myndigheter/organisationer. Gruppen har sammanställt olika informationsmaterial för båda målgrupperna som har spridits via respektive medlemsorganisation inom nätverket och även genom de satsningar som utförts, exempelvis seminarier och föreläsningar.

Samverkan och kontinuitet är två viktiga nyckelord för att gruppens satsningar ska bli mer framgångsrika, vilket tydligt går att utläsa från både enkätsvar och interna dokument. Det handlar om att alla aktörer ska kunna arbeta tillsammans mot ett gemensamt långsiktigt mål samt att satsningar som görs ska följas upp. Det är dock något som fortfarande anses saknas i integrationsarbetet på landsbygden, enligt valda citat från enkäterna i resultatredovisningen. Exempel där det hade varit effektivt är i nämnda informationssatsningar med Internationella Sköna Konster och Arabiska Bokstavscentret. En intern uppföljning efter varje aktivitet som har genomförts med föreningarna för att snabbt kunna "få med" intresserade personer innan intresset hunnit svalna, hade antagligen effektiviserat arbetet. Missas den viktiga uppföljningen återstår bara korta informationstillfällen som lätt glöms bort, vilket inte leder till några långsiktiga effekter för målgruppen. Risken finns att gruppen behöver genomföra informationssatsningarna gång på gång hos samma individer, vilket ses som både ineffektivt samt som ett slöseri med samhällets gemensamma resurser.

Det är viktigt med en långsiktighet i integrationsarbetet, vilket kan utläsas från våra mottagna enkätsvar från föreningarna. Deltagarna är intresserade av att göra fler studiebesök och många kan även tänka sig att flytta till landsbygden och börja arbeta. Ytterligare information angående ekonomiskt stöd för att starta egen verksamhet samt vilka arbetsmöjligheter som

finns på landsbygden efterfrågas. Fortsatta satsningar är något som vi tror krävs för att även de långsiktiga effekterna, att fler med utländsk bakgrund ska bosätta sig på landsbygden, ska uppnås. En bra samverkan mellan kommuner, företagare samt Arbetsförmedlingen anser vi därför vara av stor vikt vid arbetet med integration på landsbygden. Att företagare som föreläser vid exempelvis föreningarna ska kunna erbjuda praktik eller jobb till deltagarna blir därför en viktig del av processen, vilket både ansvariga vid föreningarna samt många av dess deltagare tar upp; det blir en viktig koppling mellan teori och verklighet. Deltagarna är mycket nöjda med informationen som de har tagit emot, vilket kan ses som en bra grund i integrationsarbetet, men det måste också mynna ut i någon slags handling som ger en fortsatt motivation för deltagare att se landsbygdens möjligheter.

För att se om programteorins förväntade effekter har uppnåtts, är orsak-verkan sambanden en viktig del. De kan vara svåra att lokalisera i program som pågår under en längre period varför en god idé för de ansvariga är att utvärdera programmet efter en viss tid, förslagsvis en gång per år. Identifierade samband under längre programperioder behöver inte stämma eftersom det kan finnas oväntad extern påverkan som kan inverka på både slutresultat och effekter. Det är lättare att se om de kortsiktiga effekterna har uppnåtts, eftersom det är enklare att se ett orsak-verkan samband på grund av tidsaspekten.

En faktor som kan tänkas påverka både resultatet och effekterna av de satsningar som berör landsbygden är de attityder som finns i samhället som tros leda till urbanisering. Något som uppkom under diskussionen med medlemmarna vid föreningen Internationella Sköna Konster var att de påpekade att informationen kring landsbygden var bristfällig och att de därför sällan tagit del av den. Denna attityd - att landsbygden är underutvecklad samt dagens urbanisering, kan ses som en extern faktor som kan ha påverkat resultatet av Integrationsgruppens arbete.

En aspekt som uppkom vid diskussionen med medlemmar i föreningarna var rädslan för främlingsfientliga attityder som kan tänkas finnas i större utsträckning på landsbygden än i storstaden. Rädslan och känslan av att inte vara välkommen kan även det ses som en extern faktor som mycket väl kan tänkas ha påverkat utfallet för målgruppen. Vi anser att det är något som Integrationsgruppen har missat i sitt arbete. Som nämndes i inledningen handlar integration om att förena skilda parter, vilket därför bör innebära att gruppen även borde ha arbetat mer aktivt med att informera boende på landsbygden. Det hade exempelvis kunnat

genomföras via gemensamma workshops där invandrare och landsbygdsbor hade kunnat träffas för utbyta erfarenheter och tankar och på så vis skapa förståelse för varandra.

Det har funnits ett flertal antaganden från arbetsgruppens sida angående deras satsningar samt angående målgruppen, bland annat om attityder, kommunikations- och kontaktproblem, vikten av personlig kontakt samt representativitet. Antaganden som i efterhand, med facit i hand, kan sägas stämma. Ett flertal av dem uppkom och stärktes under materialinsamlingen med målgruppen. Det tyder på att Integrationsgruppen noggrant tänkt igenom hur de bör och ska arbeta för att utföra ett effektivt arbete, med förväntade effekter. Tidiga antaganden kan ha bidragit till hur arbetet utformats och även vilka effekter som har uppnåtts. I och med att det bakomliggande samhällsproblemet bedömts vara komplicerat, är programmets mål känt; en förbättrad integration på landsbygden. Under programmets levnadstid har olika aktiviteter utformats för att nå målet med hjälp av den specialistkompetens de olika medlemmarna besuttit. Vi anser att den breda kompetens och det kontaktnät som gruppens medlemmar innehar, varit avgörande för att effekterna har kunnat uppnås.

Något annat som kan vara bra att ha i åtanke vid den här typen av satsningar är att det är naturligt att målgruppen (utländsk bakgrund) vill sysselsätta sig med olika saker och att många vill bosätta sig i olika delar av landet, vilket gör det viktigt att presentera de olika möjligheter som finns. Risker finns annars att invandrades fördomar om landsbygden kvarstår, eftersom gruppens studiebesök med föreningarna endast varit förlagda hos företagare inom de gröna näringarna. Oavsett hur mycket information som målgruppen får, leder inte det till att alla vill flytta till landsbygden och arbeta med exempelvis jordbruk. Det kan ses som ett antagande om målgruppen som vi har gjort i efterhand. Det är möjligt att arbetsgruppen också har diskuterat detta faktum inför utformningen av sina satsningar, vilket dock inte är något som har dokumenterats. Det verkar inte som att de har tagit tillräckligt med hänsyn till den aspekten. Vi anser att gruppen skulle ha arbetat hårdare för att få med exempelvis företagare/arbetsgivare från andra sektorer till föreläsningarna vid föreningarna samt vid studiebesöken, för att visa bredden på det arbetskraftsbehov som efterfrågas på landsbygden och att det inte enbart rör sig om tjänster inom de gröna näringarna. När det gäller den andra målgruppen (aktörer) arbetar de fortfarande inte tillräckligt aktivt med integration- och landsbygdsfrågor. Det kan göras ett antagande om att de har uppfattningen om att det är för svårt eller att det inte finns tillräckliga resurser för att kunna utföra arbetet. Antagandet finns inte heller dokumenterat inom gruppen, men det kan ofta finnas svårigheter

med att få andra individer att inse att nya problem finns och hur de behöver lösas. Med anledning av det anser vi att Integrationsgruppen borde ha arbetat hårdare och mer kontinuerligt med att informera och inspirera målgruppen, för att möjliggöra bättre resultat med en ökad effektuppfyllelse.

En tydlig styrka med programteorin som har uppmärksammats under vår studie är att den är användbar för att dokumentera viktiga tankar om vad programmet är tänkt att leda till, som exempelvis varför vissa beslut togs. Den underlättar uppföljning och utvärdering av de aktiviteter som har utförts eftersom initierings- och beslutsprocessen förtydligas och det blir enklare att följa hur den har gått till under programmets förlopp. Det kan på så vis bli lättare att identifiera hur arbetet behöver förändras inför framtiden då hela arbets- och effektkedjan syns och att det tydliggörs vilka satsningar som ska leda till vilka effekter. Det går enklare att systematiskt beskriva och bedöma de olika steg och nivåer som respektive satsning leder till. Effektkedjan går att koppla till gruppens olika styrdokument som vi har presenterat, där de beskriver vad som ska göras och vad det förväntas leda till, år för år.

För att koppla samman med vår ursprungliga forskningsfråga kan vi, genom våra insamlade svar från enkäter och intervjuer, se att vissa kortsiktiga effekter har uppfyllts i programmet. Exempel på det är den ökade kunskapen kring landsbygden och dess möjligheter för båda målgrupperna som arbetsgruppen har riktat sig mot. Tack vare föreläsningarna som Integrationsgruppen har haft med de två mångkulturella föreningarna, har kunskap och nyfikenhet kring landsbygden börjat växa fram hos deltagarna. Nyfikenheten är en viktig del för att även de långsiktiga effekterna ska kunna uppfyllas- att en ökad kunskap också kan leda till ett ökat deltagande på landsbygden. Genom en ökad samverkan mellan relevanta aktörer inom området har det också lett till en ökad kunskapsspridning i ämnet. Som tidigare nämnts innebär programteori att förväntade effekter behöver uppnås för att målet ska kunna nås. Målet är alltså lösningen på det bakomliggande samhällsproblemet som är anledningen till att programmet existerar. Dock kvarstår det att se om de långsiktiga effekterna kommer att uppnås, vilket kräver kontinuerligt arbete med målgruppen för att hålla igång intresset hos dem. Det krävs också att arbetet utvecklas till att genomgå flera steg för målgruppen, förslagsvis en introduktion med studiebesök etc. för att sedan gå vidare med möjligheter till praktik, arbete och bostad. Det som också påverkar huruvida de långsiktiga effekterna kommer att uppnås är tidsaspekten, då effekterna kan komma att förverkligas om exempelvis fem-tio år.

Det bakomliggande samhällsproblemet som ligger till grund för programmet kan inte anses ha blivit löst än men med den initierande informationssatsning som gjorts kan det ses som att det har tagits ett steg i rätt riktning. Exempelvis eftersom ett flertal av deltagarna i föreningarna aldrig tidigare tagit emot någon information om landsbygden och i stort sett inte visste någonting om den, ser nu förutsättningarna bättre ut. Dock krävs det fortfarande mer arbetsinsatser och tid. Även om programperioden, 2007-2013, har avslutats så har en ny påbörjats. Vi antar att den nya Integrationsgruppen tar lärdom av tidigare erfarenheter och projekt och arbetar vidare för att nå målet; en ökad integration på landsbygden.

Referenser

Litteratur:

- Borevi, Karin. 2004. "Den svenska diskursen om staten, integrationen och föreningslivet". Del i Föreningsliv, makt och integration. Ds 2004:49
- Funnell, Sue & Rogers, Patricia. 2011. "Purposeful program theory: effective use of theories of change and logic models", Jossey-Bass: San Francisco, CA.
- Lindgren, Lena. 2008. "Utvärderingsmonstret: kvalitets- och resultatmätning i den offentliga sektorn", Studentlitteratur AB:Lund

Publikationer:

- Annemalm, Christine och Bergling, Kajsa. 2001 (omarbetad 2007). *Verksamhetslogik. Ger överblick, åstadkommer delaktighet och skapar förståelse.* Ekonomistyrningsverket, Stockholm.
- Bernard, André, "Immigrants in the hinterlands", Statistics Canada, 2008.
- Bjerke, Lina. 2013. Rapport: "Allt om landet - Allt om att bo, leva och vara på landsbygden". Jordbruksverket.
- Carneland, Lovisa. 2014. "Sammanfattning av arbetsgruppens resultat och erfarenheter": Landsbygdsnätverket
- ESV. 2012. *Programteori och verksamhetslogik - ett metodstöd för regeringskansliet.* Ekonomistyrningsverket, Stockholm.
- Laurin, Urban. 2012. Rapport: "Landsbygden och landsbygdsprogrammet som resurs för integration".
- Lindgren, Lena., Ottosson, Maria och Salas, Osvaldo. 2012. *Öppna jämförelser - ett styrmedel i tiden eller "Hur kunde det bli så här?"*. FoU i Väst, Göteborg.

- Melin, Peter m.fl. 2010. Rapport: *"Landsbygden behöver nya svenskar"*. Landsbygdsnätverket.
- Miklo. 2001. Rapport: *"Miljonprogrammets utflyttare som resurs för Sveriges landsbygder"*.
- Moshtat, Yusra. 2008. Rapport 5808: *"Med andra ögon - naturmöten med invandrare"*. Naturvårdsverket.
- SOU 2008:56, Utredningen om ökad integration inom de gröna näringarna, *"Mångfald som möjlighet, Åtgärder för ökad integration på landsbygden"*, Stockholm.

Internetsidor:

- Göteborgsbladet 2013- områdesfakta, Göteborgs Stad, Stadsledningskontoret Samhällsanalys och Statistik, [http://www4.goteborg.se/prod/G-info/statistik.nsf/3a1ad6102b0c4f0ac1256cdf004881c0/e1c973e615de8e87c1257b98004632cb/\\$FILE/SDN%20131%20Angered%20+%20Pri%202013.pdf](http://www4.goteborg.se/prod/G-info/statistik.nsf/3a1ad6102b0c4f0ac1256cdf004881c0/e1c973e615de8e87c1257b98004632cb/$FILE/SDN%20131%20Angered%20+%20Pri%202013.pdf), Avläst: 23/5-2014, 09:10.
- Jordbruksverkets hemsida, www.jordbruksverket.se, Avläst: 13/3-2014, 14:39.
- Landsbygdsnätverkets hemsida, www.landsbygdsnätverket.se, Avläst: 14/3-2014, 13:10
- Lernias hemsida, <http://www.lernia.se/utbildning/vanliga-fragor-och-svar/vanliga-fragor-om-utbildningar/vanliga-fragor-och-svar-sfi-svenska-for-invandrare/>, Avläst: 26/5-2014, 11:01
- Nationalencyklopedin, www.nationalencyklopedin.se, Avläst: 5/5-2014
- Statistiska centralbyrån, "Andel födda i Sverige med utländsk bakgrund efter kommun i procent". http://www.scb.se/sv/_/Hitta-statistik/Temaomraden/Integration/Statistik/Registerdata-for-integration-/Andel-

[fodda-i-Sverige-med-utlandsk-bakgrund-efter-kommun/](#), Avläst: 19/5-2014 20:07

- Valmyndigheten, <http://www.val.se/val/ep2014/valnatt/E/rike/index.html>, Avläst: 26/5-2014 09:45

Intervjuer:

- Chebbo, Dina, Arabiska Bokstavscentret [intervju 2014-04-15]
- Hasttyar, Dilshad, Internationella Sköna Konster [intervju 2014-04-23]

Gruppdiskussion:

- Gruppintervju: medlemmar vid Internationella Sköna Konster, Hammarkullen. 2014-04-23

Enkäter:

- Enkäter: deltagare vid utbildningstillfällena
- Enkäter: medlemmar vid Arabiska Bokstavscentret, Hjällbo
- Enkäter: medlemmar vid Landsbygdsnätverks arbetsgrupp Integration

Bilagor

Bilaga 1. Enkät som skickades ut till arbetsgruppens medlemmar

1. Namn
2. Hur länge har Du varit aktiv inom integrationsgruppen? (mellan vilka år, exempelvis 2009-2013)
3. Hur hamnade Du i gruppen? (exempelvis rekryterad av nätverket, ansökan till gruppen, rekryterad genom din huvudsakliga organisation, etc.)
4. Vilken roll/funktion har Du haft inom gruppen? (ordförande, ansvarig för vissa projekt?)
5. Vad är din ordinarie sysselsättning utanför integrationsgruppen?
6. Vilka satsningar/projekt anser Du har varit de viktigaste som gruppen har genomfört under programperioden? (försök förklara vad satsningen innebar och varför den var viktig)
7. Vilka aktörer är de viktigaste som gruppen har samverkat med? Hur har samarbetet fungerat med dessa enligt dig? (Försök förklara *varför* dessa har varit de viktigaste)
8. Vad anser Du att det huvudsakliga målet med gruppens arbete har varit?
9. Anser Du att gruppens sammansättning av medlemmar var representativ under den period då Du var aktiv? (Med representativ menar vi bakgrund, yrkesmässig bakgrund, etnicitet, spetskompetens inom ämnet, etc.)
10. Anser Du att integrationsgruppen har arbetat aktivt för att gruppen ska bli med representativ? (Exempelvis genom diskussioner, rekrytering etc.)
11. Hur anser Du att gruppens representation kan ha påverkat arbetet? (Exempelvis förståelsen för andra kulturer, kontakter med föreningar, språkbarriärer etc.)
12. Vad av gruppens arbete anser Du hade kunnat göras annorlunda/har fungerat mindre bra?
13. Vad anser Du vara gruppens främsta framtida prioritering?

Bilaga 2. Enkät till deltagare vid utbildningstillfällen

1. Medverkade Du vid något av utbildningstillfällena som nämndes i inledningen?

Ja

Nej

Vet ej

2. Vilken yrkesroll hade Du vid utbildningstillfället? (ange även organisation/myndighet/företag)

3. Kommer Du ihåg det material som presenterades under utbildningen?

Ja

Nej

Vet ej

4. Har materialet varit till hjälp i ditt dagliga arbete?

Ja

Nej

Vet ej

5. Har utbildningstillfället samt materialet givit Dig inspiration för att arbeta ytterligare med integration?

Ja

Nej

Vet ej

6. Anser Du dig ha fått tillräcklig information kring samverkan mellan integration och landsbygd?

Ja

Nej

Vet ej

7. Genererade utbildningen nya kunskaper hos dig?

Ja

Nej

Vet ej

8. Vet Du om det har skett någon uppföljning efter Din medverkan vid detta utbildningstillfälle?

Ja

Nej

Vet ej

9. Vad anser Du saknas inom integrationsarbetet på landsbygden?

10. Anser Du att denna informationsinsats har varit lyckad?

Ja

Nej

Vet ej

Bilaga 3. Frågor till deltagarna, Arabiska Bokstavscentret och Internationella Sköna Konster

Ursprungsland?

Hur många år har du bott i Sverige?

1. Hur uppfattar du den svenska landsbygden?
 2. Hur mycket upplever du dig ha varit ute på den svenska landsbygden? (Skogen/skärgården etc.)
 3. Skulle du kunna tänka dig att flytta till landsbygden? (Varför?)
 4. Om ja på fråga 3, vad skulle du i så fall vilja arbeta med/studera?
 5. Upplever du dig ha fått god information om den svenska landsbygden och dess möjligheter?
- 5a. På vilket sätt har du fått ta del av information om landsbygden? (Föreläsningar, studiebesök etc.)